

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Abbas 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

conjugali fide desciscunt, & in adulterium labuntur. Ex quibus fit, quod matrimonium iusto metu contractum ipso iure nullum sit; adeo ut nullâ rescissione aut in integrum restitutione opus habeat per actionem quod metus causa. Ter-

tius casus est in dote per metum promissa, *l. Simuliter 21, §. si dos D. hoc tit.* Ceteros casus, qui pauci sunt, quibus scilicet ipso iure actus per metum celebratus nullus est, vide in *Gl. & apud DD. inc. 2, hoc tit.*

In Cap.

SUMMARI A.

1. Subsidium vita alteri subtrahens occidere dicitur.
2. Metus quarundam rerum amittendarum an sit iustus.
3. Debitum per vim extorquens perdit suum jus.
4. Ut metum iustum evitemus non est consentiendum peccato.
5. Quia si actui per metum gesto iuramentum accesserit?
6. Matrimonium metu contractum etiam iuramento accedente nullum est.
7. Iuramentum contra bonos mores praestitum non obligat.
8. Iuramentum metu praestitum iure Canonico an sit obligatorium.

Singularis & unica hæc est Decretalis, quæ jubetur rescindi, quod per metum amissionis bonorum gestum est, etiam si iuramento sit confirmatum. Nam ex facto proponitur, quemdam Clericum abjurasse Ecclesiam suam, eod quod videret se universa possessione, nisi faceret, deturbatum iri. Hunc igitur Clericum S. Pont. hæc Decretali restitui jubet ad eandem Ecclesiam. Decisionis ratio est, quod iusto metu coactus Clericus abjuraverit Ecclesiam suam. Quod ex eo colligitur, quod, cum vita nostra sine temporalium subsidio subsistere non possit, certe qui subsidium alteri subtrahit, occidere eundem dicitur, *l. Necare 4. D. De liberis exhib. & can. Pasce 85. Dist.* Unde sicut metus mortis & cruciatus corporis, restitutionem mereatur, *c. pen. h. tit. l. 3. & l. Nec timorem 7. D. eod.* ita & metus amittendi omnia bona sua. Idque expediti juris est, *per hunc text.*

Sed quaestio est, an metus non omnium, sed quarundam rerum amittendarum iustus sit. Quod putat Panorm. *hic ex sententia Gl.* si scilicet de majori bonorum parte agatur; cui assentiuntur Goffred. Curtius Jun. & alii relati à Covarr. *in 4. Decret. p. 2. §. 4. in fine.* Quippe & hinc iusti timoris causa est, *arg. l. Propter litem 21. D. De excusat. tut. & c. 1. De restit. spoliat. in 6.* cum, amissâ majori parte bonorum, se familiamque suam pro dignitate quistueri non possit. Facit text. *in l. fin. §. si*

Abbas 2.

favoretor D. h. t. & in l. In eadem causa 10. in fine D. Ex quib. caus. majores. Quod exemplo illustrandum est. Petis à me centum tibi dari, alioquin te paratum esse, ut me ex villa Titiana, qua major pars patrimonii mei continetur, dejicias: quod periculum dejectionis ut effugiam, do tibi centum. Quare propter hunc metum illatum rectè peto mihi restitui illa centum, eo quod is metus iustus sit, cadens in constantem virum, propter periculum dignitatis vel æstimationis meæ diminuendæ.

Sed ponamus ista centum, vel aliam quamcumque rem, sive mobilem sive immobilem, à me tibi deberi ex causa iusta, hoc casu notandum est, ex Constitutionibus Imp. cum, qui sibi hac ratione jus dicit, & rem à debitore per vim extorquet, puniri in amissionem juris sui, *per text. in l. Si quis in tantam C. Unde vi, in §. sed ne dum salta In sit De vi bon. rapt. & in l. Exstat 13. D. h. n. tit.* Dum tamen meminerimus, metum rerum amittendarum non posse iustum dici, si, ut illum evitemus, malimus consentire peccato: veluti in puella, quæ ne amittat res suas, mavult stuprum vel adulterium pati; cum pro nullo metu, inquit textus *in c. Sacris 5. h. t.* debeat quis mortale peccatum incurrere. Unde eadem puella non poterit actione quod metus causa agere ad id quod sua interest, ratione virginitatis amissæ; licet agere possit *ex c. 1. & inf. De adult.* ut scilicet à stupratore in uxorem ducatur & dotetur, & sic ex alio capite.

Sed quid si actui per metum gesto iuramentum accesserit, ut in specie huius nostri *c. & c. 3. & 4. eod.* anne propter iuramentum actioni quod metus causa locus erit? Quod proprius est, *per h. text. in V. abjurare.* neque enim iuramentum supplet defectum consensus coacti, *l. fin. C. De non num. pecunia.* At contra facit text. *in d. c. 3. h. tit. & in c. Si verò inf. De iurejur.* ubi absolutio datur à iuramento per vim extorto. Valet igitur tale iuramentum ipso iure, eum absolutio præsupponat obligationem, sicut privatio habitum, *l. Decem 116. D. De verb. oblig.* Item facit text. *in c. Cum contingat 28. inf. De iurejur. & in c. 2. De pact. lib. 6.* ubi hæc

regula traditur, quodd toties juramentum, sine vi, sine dolo & sponte præstitum, servandum sit, quoties non redundat in præjudicium alterius, nec servatum vergit in dispendium salutis æternæ: argumento scilicet ducto à contrario sensu, ut si vi ac dolo præstitum sit juramentum, servari non conveniat. Accedat text. in *Asth. Sacramenta puerum C. Si adversus vendis. per vim autem* inquit textus, aut per justum metum extorta juramenta nullius esse momenti jubemus.

6 Ut autem hanc rem rectius explicemus, duo in primis præmonenda sunt. Unum, quodd matrimonium metu contractum, etiam accedente juramento, ipso jure nullum sit, quia pugnat contra tria substantialia bona ipsius matrimonii, sicut supra eod. ad c. 1. explicavimus, ideoque ab eo absolutio necessaria non est, c. 2. *inf. De eo qui duxit in uxorem &c. Sibi Gl. Panor. & Præpos. Latius Covarr. in 4. Decretal. p. 2. §. 5. n. 2. cum seq.*

7 Alterum est, quodd juramentum contra bonos mores præstitum non sit obligatorium, c. *Non est obligatorium De R. l. in 6. s. Quanto 14. De jurejur. & Auth. Quod eis C. De nups.* Appellamus verò juramentum contra bonos mores, quodd turpitudinem, id est peccatum, in se continet; quippe juramentum non debet esse vinculum iniquitatis, d. c. *Quanto & can. Inter cetera xxii q. 4.*

8 Quibus ita præmissis, observanda est supraddicta regula, quodd toties juramentum servandum sit, quoties & c. Et quodd ibidem additur, sine vi, sine dolo præstitum, arguit quidem à contrario

sensu hujusmodi juramentum per vim præstitum non valere, sed eo sensu, quoad effectum absolutionis, ut scilicet absolutio ab eo peti possit, juxta d. c. *Si verò inf. De jurejur.* Interpretes juris civilis ed passim videntur descendere, quodd potent tale juramentum isto jure nullum esse, per d. *Auth. Sacramenta puerum.* At verius Canonistæ tradunt, juramentum metu præstitum mero quidem jure obligare, per hunc text. & in c. *seq.* sed absolutionem ab eo peti posse: quorum opinio eommunis est, teste Imola *ind. c. Cum contingat n. 3. Latè And. Gail. lib. 2. Observ. 42. quem tamen confercum Covarr. ab eo nihil discrepante.*

Non impedit textus *ind. Auth. Sacramenta puerum*, quemadmodum nec text. *ind. d. l. Non dubium 5. in fine C. De legib.* ubi etiam omnia juramenta contractui invalido adjecta infirmantur, tamquam accessoria ad contractum nullum: quia hæc juris civilis sunt, nos autem hac in re, ubi de juramento agitur, tamquam de re spirituali, sequimur jus Canonicum, etiam in foro civili, per text. *inc. 2. De jurejur. in 6. Imola d. n. 3.* Nam & ad Ecclesiasticum judicem pertinet cognoscere, an juramentum sit obligatorium c. *Novis 13. inf. De judic. &c. Per venerabilem 34. sup. De elec. Neque obstat text. noster, in quo nulla absolutiois à juramento fit mentio; quia ea subintelligenda est, ut ita jura juris concordent, c. *Cum expediat in pr. De elec. lib. 6. & l. unica C. De inoff. testib.**

IN TIT. XLI. DE IN INTEGRVM RESTITVTIONE.

SUMMARI A.

1. In integrum restitutio quid, & quibus concedatur.
2. Quando concedenda
3. Est remedium extraordinarium.

Hic Tit non rectè subjicitur superiori de his qua vi &c. sinaturæ ordinem & seriem Tit. in D. sequamur, quæ præcedit hic Tit. tamquam generalis, & postea subjicitur Tit. *Quod metus causa &c.* qui specialis est, l. 1. & 2. d. *de restit. in integrum.* Verùm non soleo ego in Titulorum connexionem scrupulosè inquirere, quæ magis auctori arbitraria quàm necessaria est, ut alias sæpius memini.

1 Est autem in integrum restitutio nihil aliud, quàm in pristinum statum reductio adversus id, quodd antè actum vel gestum est. Conceditur ea minoribus xxv. annis, in contrahendo vel aliàs

captis, etiam si auctoritas curatoris vel tutoris intervenerit, l. 1. & passim d. *de minorib. & tit. C. Si tutor vel curator intervenerit, &c. Constitutus 8. h. tit.* Deinde, exemplo minorum, datur Republicæ & Ecclesiæ sive Monasteriis, l. 4. C. *Ex quibus caus. majores, l. 3. C. de jure Reipubl. lib. 11. c. 1. & c. 3. h. tit. cum similib.* Tertio conceditur quoque majoribus xxv. annis, ob absentia vel erroris causam, tit. d. *Ex quibus causis majores & l. 1. §. fin. d. Quod falso iure &c.* Et hi præcipui sunt, qui restituuntur; nam recensentur & alii *ind. l. 1. & l. 2. d. eod.* de quibus non multum hic ad laborandum est, nisi quodd de metus causa supra egerimus, & de alienatione judicii mutandi causâ infra tit. proximo agatur.

Verumtamen non omnes, quos antè enumeravimus, indistinctè in integrum restituuntur, sed per judicem causâ cognitâ, si ea ipsi justa vide-